Cumhuriyet

17 nci yıl sayı: 6012

İSTANBUL — CAĞALOĞLU
Telgraf ve mektub adresi: Cumhuriyet, İstanbul - Posta kutusu: İstanbul No. 246
Telefon: Başmuharrir: 22366. Tahrir heyeti: 24298. İdare ve Matbaa kısmı: 24299 - 24290

Pazartesi 5 Mayıs 1941

TATİLDEN SONRA

Yurda dağılacak çocuklara iş vermemiz lâzımdır

Memlekette yardımcı kollara, hududları bekliyen askerlerin yerini doldurmağa ihtiyac var

Sür'atle teşkilât yapılırsa

Bu sayede cephe gerisi faaliyetlerinin bir kaç yüz bin genc kol kazanmış olacağını bilhassa tebarüz ettiririz

Mektebler bu yıl erken tatil olunuyor. Galiba bellibaşlı sebebi dünya buhranının gittikçe daha hâd safhalara intikal ederek devam eyleyip gitmesidir. Bütün dikkatlerimizi millî müdafaa vazifeleri üzerinde toplamak hususunda daha serbest bulunmak istiyoruz. Genc nesiller bizzarure biraz kısa kesilmiş bir tahsil devresine mukabil enikonu kendi emniyet şartlarına malik kılınılırlarken memleket müdafaasında türlü roller oynayabilecek kuvvetli kollar emniyet ve selâmetimiz işlerinde daha rahat vazife görebileceklerdir. Bu sahada kadın erkek her gücü yetene yapacak iş vardır.

Bunların hepsi iyi. Tek noksanı şudur: Mektebleri erken tatil olunan çocuklarımızın şimdiki dünya şartları içinde vakitsiz istirahate sevkolunmaktan duyacakları ve herhangi suretle telâfisinden memnun olacakları ruh boşluğu. Çocuklarımızın büyük bir kısmı dünyanın geçirmekte olduğu derin ve geniş buhranı pekâlâ görüyor ve biliyorlar. Mekteblerinin erken tatil edilmesindeki memleket endişeleri de onların meçhulü değildir. Bu yıl mektebin erken tatili bir millî müdafaa tedbiri ise ondan istifadeye davet olunan her genc Türk, yaşına başına bakmaksızın kalbinin derinlerinden müphem ve kuvvetli bir hissin yükseldiğini duyuyor. Bu hissi zorlayarak ifade şekline sokmak istersek karşımıza çıkan hakikat şu olacaktır:

— Ufukta tehlike karaltıları seziliyor da mekteb erken tatil olunuyor. Peki. Fakat bundan dolayı ben Türk çocuğu mutlak bir atalete mi terkolunmalıyım? Vatanın herkesten emek istediği bu eşsiz surette müstesna zamanlarda kendi halime göre benim de görebileceğim bir iş yok mu? Biz çocuklar ayak bağı bir gaile olmıyalım diye mektebimizin erken tatil olunmasına haydi bir şey demiyelim. Fakat herkesin bir iş görmeğe koştuğu bir devrede ben nasıl boş ve atıl kalabileyim? Ortalığı büyük ölçüde endişeler kaplamışken ben nasıl olur da hissiz bir ataletle kendimi oyuna, istirahate, tenezzühe ve seyrana verebilirim? Bunun imkânı yoktur. Elbette benim de görebileceğim bazı işler olmalıdır. Bugünlerde ben de vatana o yollarda elimden gelebilecek çalışmalarla faydalı olmalıyım...

Derslerin bu yıl erken tatil edilmesi hâdisesi önünde çocuklarımızın kalblerinde kabaran müphem hislere yukarıki satırlarla mütebellir bir şekil verebilmiş olduğumuzu sanırız, ve memlekette hakikaten çocuklarımızın iş görme çağına girmiş olanlarının muhakkak surette

YUNUS NADİ

(Arkası sahife 5 sütun 3 te

İngilizlerin hâkimiyetine geçen Basra limanından bir manzara

İngilizler Dün Basrayı zaptettiler

Filistine yeni takviye kıtaatı çıkarıldı

Habbaniye ile diğer mıntakalarda Iraklılar mukavemet ediyorlar

Londra 4 (a.a.) — Harbiye Nezaretinin tebliği:

2 mayısta, Irakta Habbaniyede muhasamat başladıktan sonra kuvvetlerimiz Basrada doklar mıntakasını, deniz hava üssünü ve elektrik santralını işgal etmişlerdir. Irak kuvvetlerinin oralardan çekilişi daha evvelden muayyen bir mühlet verilerek istenilmiş ve yüksek rütbeli bir Irak subayı buna muvafakat eylemişti. Fakat mezkûr mühlet bittiği halde Irak kuvvetleri çekilmek için hiç bir tedbir almadıklarından kuvvetlerimiz onları oradan tayyare ve topçu bombardımanları ile tardetmişlerdir.

Habbaniyede iki sahayı kıt'alarımız kullanmaktadır. Cumartesi sabahı İngiliz bomba tayyareleri Iraklıları durdurmuştur. Iraklıların topçu ateşi fasılalı olmuştur.

Basra alındı

Londra 4 (a.a.) — Resmen bildirildiğine göre İngiliz kıt'aları Irak kuvvetlerini Basradan tardetmişlerdir.

Şiddetli musademeler

Londra 4 (a.a.) — Bu sabah erken saatlerde öğrenildiğine göre, Britanya ve Irak kuvvetleri arasında çarpışmalar olmuş ve Irak kuvvetleri, Britanyalıların bombardımanı ve topçu ateşi ile geri püskürtülmüştür.

Hindli askerlerin Irak kuvvetlerine teslim oldukları hakkında Alman rad-

(Arkası sahife 5 sütun 5 te)

"Amerika harbe hazırdır!„

Ruzvelt dün şiddetli bir nutuk söyledi

Londra 4 (Radyo) — Mister Ruzvelt, bugün eski Cumhur Reisi Mister Wilson'un doğum yıldönümü münasebetile söylediği nutukta bilhassa şu sözleri söylemiştir:

«— Amerika, demokrasi uğrunda eskiden harbettiği gibi tekrar harbetmeğe hazırdır ve muhakkak olan bir şey varsa, demokrasinin bu hailevi mücadeleden de muzaffer olarak çıkacağıdır. Çünkü kılıca dayanan her şey, daima kılıcla mahvolur. Beşeriyet, ancak beşeri kıymetler sayesinde ilerilemiştir. Ve onun başka türlü ilerilemesine imkân yoktur. Mister Wilson'un bize öğrettiği bir hakikat, demokrasinin tecerrüd içinde yaşayamıyacağıdır. Biz de bu hakikatin ilerilemekte olduğunu görmekteyiz.»

İngiliz Bahriye Nazırı da Amerikanın müdahalesine ihtimal veriyor

Londra 4 (a.a.) — Bahriye Nazırı Aleksandre bugün bir nutuk söyliyerek demiştir ki:

«— Yunanistan harekâtından evvel Dunkerque hâdisesi karşısında tarihin en büyük tahliye hareketi olduğu neticesine varılmıştı. Fakat Yunanistanda yapılan tahliye harekâtı esnasında donanma, pike bombardıman tayyarelerine karşı hemen hemen himayesiz bulunan 45 bin kişilik bir kuvveti kurtarmıştır. Yunanistandaki kuvvetler tahliye edilirken yalnız iki torpito muhribi kaybetmiş olmaklığımızı bir mucize telâkki ederim.

(Arkası sahife 5 sütun 4 te

M. Hitler'in nutuk söylerken alınmış resimlerinden

Rayiştag toplandı

M. Hitler bir nutukla Balkan harekâtını izah etti

"Balkanlarda hiç bir arazi talebimiz yoktu„

Alman Devlet Şefi yeni Türkiyeyi ve siyasetini uzun uzadıya medhüsena etti

Berlin 4 (Radyo) — Her Hitler bugün Rayştagta söylediği nutukta bilhassa Balkan harbinden ve bu harbin neticelerinden bahsetmiştir. Her Hitler, Balkanlar arazisile hodperestane bir tarzda kat'iyyen alâkadar olmadığını söyledikten sonra: «Allah bilir ki, Balkanlarda ancak sulhun devamını istedim» demiş, daha sonra Alman ordusunun Balkanlarda deruhde ettiği vazifenin güçlüklerinden bahsederek bu zorlukların ancak Macaristan ve Rumanya tarafından gösterilen kolaylıklar sayesinde bertaraf edildiğini söylemiştir.

Hitler nutkunda bilhassa Yunan askerlerini medhetmiş ve Yunan ordusunun ancak tamamile yaprandıktan sonra silâhlarını terkettiğini anlatmıştır.

Balkan harblerinde bilhassa iki motörize fırka ile bir süvari fırkasının ve Hitler fırkasının en büyük yararlıkları gösterdiğini anlatan Hitler, bütün Balkan harekâtında Almanyanın 11,000 maktul, 4000 mecruh ve 400 kayıb verdiğini, buna mukabil Yugoslavya ve Yunanistanda 500,000 esir aldığını bildirmiştir.

Her Hitler Yugoslavyadan bahsederken, Yugoslavyanın «Türkiye gibi istiklâl ve bitaraflığını muhafaza etmek kiyasetini» gösteremediğini kaydetmiş ve daha sonra şimalî Afrikadan bahsederek, «İtalyanın uğradığı mağlûbiyetlerin tank ve silâh kifayetsizliği yüzünden» ileri geldiğini ve İtalyaya lâzım olan silâhların kendisine verilmiş olduğunu söylemiştir.

Hiter, Balkan harekâtına dair sözlerini şöyle bitirmiştir:

«— Çörçil, burada bu harbin en bü-

(Arkası sahife 5 sütun 2 de)

Yunanistan harbinin tasfiyesi

12 bin kadar İngiliz ve Anzak askerinin akıbetinden endişe ediliyor

Sidney 4 (a.a.) — Avustralya Harbiye Nazırı Spender, General Blamey'den aldığı mesajları tetkikten sonra, Yunanistan seferini müteakıb takriben 12 bin kadar İngiliz, Avustralyalı ve Yeni Zelandalının akıbetlerinin meçhul kaldığını tahmin ettiğini bildirmiştir. Spender, Yunan sahilinde kalan üç bin kişinin ekseriyet itibarile gayrimuharibleri teşkil ettiğini de ilâve eylemiştir.

Yunan halkının metaneti ve soğukkanlılığı

Hanya 4 (a.a.) — Ege ajansı bildiriyor:

Salâhiyettar mahfiller, Yunan ordusu ve halkı ile İngiliz orduları arasında, kıt'a yunanistanında çarpışmaların sonuna kadar hüküm süren samimî tesanüd ve işbirliği zihniyetini tebarüz ettirmektedir. Elen ve İngiliz erleri arasında silâh arkadaşlığının heyecan verici bir çok misalleri zikredilmektedir. Diğer taraftan, Yunan halkı, Alman hava kuvvetlerinin şiddetli bombardımanlarına ve Yunan şehirlerinin tahribine rağmen, hükûmetin ve mahallî makamların talimatına riayet ederek mutlak soğukkanlılıklarını muhafaza eylemiş ve münakale yollarını tıkamaktan tevakki ile İngilizlerin tahliyesini bu suretle kolaylaştırmıştır.

Portekiz Başvekili M. Salazar

Londraya göre

Almanya, Portekiz ve Suriyeyi almak istiyor

Lizbon hükûmeti İspanya hududuna 50 bin asker yığdı

Londra 4 (a.a.) — «Ofi» Gazeteler, Portekizin vaziyeti hakkında mütalealar neşreylemektedir. Bazı gazeteler, İberik yarımadasından alınan bir muhabir telgrafına istinaden, Hitler'in Salazara bir garanti teklifinde bulunmuş olduğunu ifşa etmektedir. Bu garanti teklifine göre, Almanya, Portekiz hava ve deniz üslerinden serbestce istifade etmek mukabilinde, Portekizin istiklâlini ve mülkî tamamiyetini koruyacaktır. Portekizde yalnız 6 hava meydanı vardır ve bunlardan bir kaçı da askerî faaliyete gayrisalih bulunmaktadır. Fakat bunlar, Atlantik muharebesi için Hitler'e faydalı olabilecektir. Herhalde Salazar, bu ana kadar Hitler'in teklifini müzakereye hiç bir temayül göstermemiştir.

(Arkası sahife 5 sütun 3 te

Ağır hava taarruzları

Kolonyaya binlerce bomba atıldı, Almanlar da Liverpolu şiddetle bombaladılar

Londra 4 (a.a.) — Almanların dün gece İngiltereye yaptıkları akınlar esnasında 16 düşman tayyaresi düşürülmüş olduğu halde İngiliz tayyareleri Kolonya, Brest, Norveç ve diğer yerlere yaptıkları akınlardan kâmilen dönmüşlerdir.

Bomba tayyarelerimiz Kolonya endüstri merkezine binlerce ton bomba atmışlardır. Bu bombaların arasında binlerce yangın ve en kuvvetli infilâk bombaları da vardı.

Halen Brestte bulunmakta olan Alman Scharnhorst ve Gneisenau zırhlılarına ağır bombalar atılmış ve Brest tersanesinde büyük yangınlar çıkarılmıştır. İngiliz bomba tayyareleri Boulogne ve Cherbourg doklarına, Touquet tayyare meydanına, Rotterdam petrol hazinelerine ve keza cenubî Norveçteki petrol hazineleri ile bir tayyare meydanına da taarruzlarda bulunmuşlardır.

İngiliz bomba tayyareleri Essen ve Dusseldorf üzerine de daha küçük akınlar yapmışlardır.

Alman tebliği

Berlin 4 (a.a.) — Alman orduları başkumandanlığının tebliği:

Yüzlerce savaş tayyaresi dün gece Liverpool limanını saatlerce ve tahribkâr bir tesirle bombardıman etmislerdir. Jersey'in şark sahilindeki tesisatta, doklarda, hububat ve yük antrepolarında ve diğer askerî hedeflerde uzaklardan gözüken birçok geniş yangınlar çıktığı bildirilmektedir. Merkezî İngilterenin garb sahilinde diğer mühim bir limana da en ağır çapta bombalarla taarruz edilmiştir. İngilterenin şark sahilinde Middlesborough liman mıntakasile endüstri tesisatına ve İngilterenin cenubunda bir silâh fabrikasile bir gece tayyare meydanına da diğer müessir akınlar yapılmıştır.

Maltada savaş ve stuka teşekkülleri Valetta limanına hücum ederek devlet

(Arkası sahife 5 sütun 4 te

İngiliz Başkumandanı General Wavel

Tobruk'ta

Almanların son taarruzu akim kaldı

Sollum'da İngiliz zırhlı fırkaları geniş akınlar yapıyor

Kahire 4 (a.a.) — Resmen bildirildiğine göre, düşmanın Tobruka yaptığı taarruz durdurulmuş ve düşman tankları çekilmiştir.

İngiliz resmî tebliği

Kahire 4 (a.a.) — İngiliz Ortaşark kuvvetleri umumî karargâhının tebliği: Tobruğun haricî müdafaalarına karşı düşman hücumunun tekrar etmesi muhtemel olmakla beraber dün öğleden sonra düşman tanklarının topçumuzun şiddetli ateşi karşısında geri çekilmesi üzerine hücum kat'î surette önlenmiştir. Sollum mıntakasında motörlü kuvvetlerimiz muvaffakiyetle tetevvüc eden yeni bir akın yapmış, düşmana kayıblar kaydettirmiş ve esirler almıştır.

Habeşistanda Amba-Alagi üzerine ilerleyen kıt'alarımız diğer mühim bir

(Arkası sahife 5 sütun 4 te

Spor

Dün şehrimizde Şehirlerarası atletizm müsabakaları ve güreş müsabakaları, Ankara ve İzmirde de millî küme maçları yapılmıştır. Yukarıki resim, Şehirlerarası atletizm müsaba kalarına iştirak eden atletleri göstermektedir. Dünkü spor hareketlerinin tafsilâtı 4 üncü sahifemizdedir.

Birkaç söz

Yaşayan ve ölen büyük adamlar

Adam adama benzemediği gibi, büyük adam da büyük adama benzemiyor. Öyleleri vardır ki, her zaman yarına hitab eder, daima gencdir. Gene öylelerini biliriz ki hep «geri» ile konuşur, oldum olasıya «dün» e aiddir.

Bu hakikati (büyük adam) ların ölümünde daha açık olarak görebiliyoruz. Nasıl yaşarken ölüden farkedilmiyen alelâde adamlar varsa, çoktan öldüğünü ancak ölümlerinde hatırladığımız büyük adamlar da var.

Edebiyatımızdaki hakikî kıymetini inkâr kasdini asla taşımaksızın söylüyorum, büyük Hâmid öldüğü zaman ben bu hissi içimde çok canlı olarak duymuştum. Sivri kır sakalile, kordonlu tek gözlüğün arkasında gülümseyen bakışlarile, temiz ve geçen asırdan kalma kıyafetile Hâmid, aramızda nasılsa unutulmuş bir başka devir adamıymış meğer. Bunu ancak öldüğü gün iyice farkedebildim:

— Dâhii âzamın temsil ettiği dünya demek sahiden göçtü gitti artık!

Dedim kendi kendime.

Halbuki meselâ Ziya Gökalpta böyle düşünmemiştim. Evet o da hayata ebediyyen gözlerini kapamıştı. Fakat onun istediği, özlediği ve yazılarile içimize aksettirmeğe çalıştığı fikirler ne kadar canlıydı, ne kadar yarına aiddi. O fikir belki hiç bir zaman elle tutulurcasına hakikatleşemiyecek. Ve belki asıl bunun için Ziya Gökalp daima yarının adamı olarak kalacak.

Marcel Prévost'nun ölümünü bildiren gazeteyi okuduğum zaman yukarıya yazdıklarımı düşündüm. 1900 senelerinin yıldızı sayılan bu Fransız romancısı da san'atkâr olarak Hâmidden daha az kıymetli olmakla beraber, gene o neviden bir büyük adamdı. Göçen bir devre mensubdu, hiç bir zaman geri gelmiyecek olan bir muhiti tahlil ediyor, bize benzemiyen insanların ihtiraslarından bahsediyordu.

Onunla beraber koca bir devir de gömüldü gitti artık!

N.

Millet kürsüsünden

İLÂMLARIN kuvveti

— 1 —

Yazan: **Refik İnce**

Hiç şüphe götürmez hukukî bir hakikattir ki, her ilâm ihtiva ettiği hâdise hakkında hususî bir kanun hükmündedir. Her kanun nasıl itaat ve hükümlerine riayetle yüksek mevkiini muhafaza ederse, ilâm da ayni suretle itaat ve riayet ister. Çünkü her ilâm, kanunun lisana ve harekete geçmiş şeklidir. Bu maksadı teşkilâtı esasiye kanunumuz ne açık ve kat'î surette ifade etmiştir:

«Madde 54 - fıkra 2 — Mahkemelerin mukarreratını Türkiye Büyük Millet Meclisi ve İcra Vekilleri Heyeti hiçbir veçhile tebdil ve tağyir, ve tehir ve infaz ahkâmına muhalefet edemez.»

Ana kanunumuzun mahkeme mukarreratı dediği şeyin gerek ara kararlarına ve gerek nihaî kararın başka türlü ifadesi olan ilâmlara şamil olduğunu ufak bir kayıdla tebarüz ettirdikten sonra bu kararlar karşısında devletin en yüksek teşriî müessesesi olan Türkiye Büyük Millet Meclisile, en büyük icraî müessesesi olan İcra Vekilleri Heyetinin de vazifesi bu mukarreratı her ne suretle ve her neye mal olursa olsun infaz etmekten ibarettir. Ana kanun, bu mukarreratı ne tebdil ve tağyire ve bundan çıkan diğer bir mana ile hâkim noktai nazarını tevile, ne de bu mukarreratın tehir ve hükmünün icrasına asla müsaade etmiyor. Bu iki yüksek kuvvetin yapamıyacağı ve yapmaması lâzım gelen bir işi, vekillerin, müsteşarların, umum müdürlerin, valilerin ve derece derece en büyüğünden en küçüğüne kadar her memurun yapamıyacağı da gayet tabiidir. Bu kadar kuvvetli bir vesikada kanun kuvveti görünmez mi?

Esas teşkilât kanunumuzun tarihi 24 mayıs 1340 tır. Bu büyük eser, devletimizin tam asrî yani hukukî bir devlet olduğunu ve bu sıfatla hakimin de tam istiklâlin esaslı bir vasıf olarak tecelli ettiğini ve böyle müstakil bir hâkimin vereceği kararların da, hiç bir arızaya uğramadan infaz edileceğini açık surette teyid edip dururken dahi Büyük Millet Meclisinde buna muarız gibi görünen bazı tarihî hâdiseler zuhur etmiş ve (hâkim) ile (mahkeme) ye verilen manalar yüzünden epeyce münakaşalar cereyan eylemiştir. Bilhassa bu hâdiselerin hal merkezini dahilî nizamnamedeki bir sarahatte bulmak istiyenler, bir taraftan da teşkilâtı esasiyenin beşinci maddesindeki (teşriî salâhiyeti ve icra kudreti Büyük Millet Meclisinde tecelli ve temerküz eder) düsturuna da dayanıyorlardı.

Dahilî nizamnamenin (53) üncü maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

Arzuhal encümeni, (bidayeten hükûmete, şûrayı devlete, mahkemelere ve divanı muhasebata verilmeleri iktıza eden arzuhalleri aid olduğu makamlara tevdi eder.)

Mademki bir vatandaş devlet şûrası kararından şikâyet etmiştir ve Meclis de şikâyeti dinlemekle mükelleftir, şu takdirde o iş üzerinde alâka göstererek keyfiyeti devlet şûrasından sormak ve alınacak cevaba göre müspet veya menfi bir karar vermek (teşriî ve icraî salâhiyet ve iktidarı haiz bulunan Meclis) in vazifesidir, mütaleası uzun zaman Mecliste mücadele ve münakaşa mevzuu olmuştur. Bütün bu münakaşaların ana noktasını da, teşkilâtı esasiye kanunundaki (mahkeme) ve (hâkim) sözlerinin ancak adliye mahkeme ve hâkimlerine şamil olup yoksa idarî mahkeme ve hâkimlere şümulü olmadığı mütaleası teşkil etmiştir.

Muarız fikirde bulunanlar; hükmü, hâkimi, mahkemeyi tek mahiyette telâkki ederek vazifelerin inkısamından ibaret bir vaziyetin esası değiştiremiyeceğini ve haddizatında (kaza) nın bir olduğunu ve (icrayi kaza) ile mükellef olanların sıfatları ne olursa olsun ifa ettikleri hizmet bakımından teşkilâtı esasiyenin kasdettiği istiklâl ve imtiyazdan istifade edeceklerini ve Meclisin iki salâhiyet ve kuvveti nefsinde toplamış olması icra ve kaza işlerile meşguliyeti mükellefiyetini değil, (tek kuvvet) i ifade ettiğini ve teşkilâtı esasiyenin diğer maddelerile icra ve kaza kuvvetlerine ayrı ayrı vazifeler verilmiş olduğunu ve devlet şûrasından vuku bulacak istilâmların ancak idarî kısımlara şamil olup yoksa herhangi bir idarî davayı karara bağlayan ve mahiyeti itibarile (mahkeme) olan (Deavî Dairesi) nin mukarreratının bozulmasına (54) üncü maddenin asla müsaid olmadığını dermeyan ederler, dururlardı. Öyle zamanlar gelmişti ki, devlet şûrasından aleyhine karar alan hemen herkes Meclise müracaat suretile uğradığını farzettiği haksızlığı tamire kalkışıyordu. Bu suretle devlet şûrası ilâmlarının bozulduğu da arasıra vaki oluyordu.

Nihayet iş hâd bir devreye girdi ve meselenin tefsir suretile halli lüzumu hasıl oldu ve 12 nisan 1934 tarihinde verilen bir kararla (Devlet Şûrasının devaî dairesi, kazaî vazife gören müstakil mahkeme sıfat ve salâhiyetile mücehhezdir) dendi ve artık o tarihten sonra Meclise, Devlet Şûrası Devaî Daireleri tarafından verilen kararlar aleyhine müracaatlerin arkası kesildi ve yahud böyle müracaatler, bu karara istinaden reddolunmaya başlandı.

Fakat iş bununla da kalmadı. Geçen her gününde bir hukukî tekâmül gösteren teşri müessesesi 21/12/938 tarihli Devlet Şûrası kanununun 22 nci maddesinde (idarî davalar dördüncü ve beşinci dairelerde görülür. Bu daireler müstakil mahkeme sıfat ve salâhiyetini haizdir) demekle, bu noktai nazarı Mecliste uzun zaman müdafaa edenlere hak verdi. Binaenaleyh bu dairelerden çıkan kararları da ne Türkiye Büyük Millet Meclisi, ne de İcra Vekilleri Heyeti tebdil ve tağyir edemedikleri gibi tehir ve infaz ahkâmına da muhalefet edemezler..

Hukukî mahiyeti bu kadar açık bir surette tebarüz eden idarî mahkemelerden sadır olmuş bir karar aleyhine vaki müracaat, 28 mart 1940 tarihindeki Büyük Millet Meclisinde en asil cevabını bulmuş ve binaenaleyh hukuk tarihimiz böyle bir kararla da zenginlemiştir.

Refik İNCE

Beşiktaşta pasif korunma tecrübesi

Gaz temizleme ekipi faaliyette

Korunma tecrübelerinin onuncusu dün Beşiktaş kazasında yapılmıştır. Saat 10 da düşman tayyarelerinin Beşiktaş üstlerine doğru yaklaştıkları gözcüler tarafından görülmüş; keyfiyet derhal kaymakamlığa bildirilmiştir. Bunun üzerine alârm düdükleri çalınarak tehlike işareti verilmiştir.

Beş dakika sonra caddelerde, sokaklarda bulunan halk, sığınaklara yerleşmiş, nakil vasıtaları münasib yerlerde yolcularını boşaltmış bulunuyorlardı. Bu esnada iskele yanındaki malzemei inşaiye deposuna bir tahrib bombası düştüğü ve deponun yıkıldığı haber verilmiştir. Enkaz kaldırma ekipi hâdise mahalline sür'atle yetişerek enkazı temizlemiş ve deponun çökmesine mâni olmak için tertibat almıştır. Çöküntü altında kalan bir yaralının ilk tedavisi sıhhî imdad ekipi tarafından yapıldıktan sonra hastaneye kaldırılmıştır.

Diğer taraftan Beşiktaş tramvay deposuna düşen bir tahrib bombasının Terkos borularını patlattığı, tramvay tellerinin muhtelif yerlerden koptuğu bildirilmiştir. Teknik onarma ekipleri kopan telleri tamir etmişler; Sular idaresinin teknik teşkilâtı da su borularını kapatmak suretile vazifelerini muvaffakiyetle başarmışlardır.

Ortaköy üstünde uçan bir düşman tayyaresinden atılan yangın bombalarının mahalle arasında yangın çıkardığı bildirilmesi üzerine Ortaköy yangın söndürme ekipi faaliyete geçmiş ve ateşin etrafa yayılmasına meydan vermeden yangını söndürmüştür.

Saat 11 de tehlikenin kalmadığı düdüklerle ilân edilmiştir.

Saat 11,05 te Zincirlikuyu jandarma karakolu şimalden gelen beş düşman tayyaresinin Bahçeköy istikametinde 800 metre mesafede bir tepeye 40 kadar paraşütçü indirdiğini ve bir jandarma müfrezesinin paraşütçülerle temasa geldiğini bildirmiştir. Paraşütçü yakalama kolları derhal harekete geçerek muntazam bir ilerleyişle tepeyi sarmışlar ve biraz sonra jandarmanın da yardımile paraşütçüleri mevzilerinde bastırmak suretile yakalamışlardır.

Beşiktaş kaymakamı Ali Rıza Ünal, Seferberlik müdürü Ekrem Gönen müşahid sıfatile tecrübede bulunmuşlar ve ekiplerin çalışmalarile yakından alâkadar olmuşlardır.

Pencereden düşen çocuk

Kasımpaşada Kışla çıkmazında 6 numaralı evde oturan Akifin 3 yaşındaki oğlu Rıdvan, evin üç metre yüksekliğindeki penceresinden sokağa düşmüştür. Yaralanmış ve Şişli Etfal hastanesine yatırılmıştır.

Dükkâna çarpan kamyon

Şoför Kadri Babayurdun idaresindeki İnhisarlar idaresine aid 269 numaralı kamyoyn, Eminönünde Arabacılar caddesinden geçerken, tramvayla çarpışmamak için direksiyon kırmış ve 12 - 14 numaralı Rus elbise mağazasının güneş siperine çarpmıştır. Siper, hafifçe hasara uğramıştır.

Sümer Bank müesseseleri

Umumî Müdür, fabrikaların faaliyeti hakkında mühim malûmat verdi

Bir müddettenberi şehrimizde bulunan Sümer Bank umum müdürü Bürhan Zihni Sanus, Sümer Bank müesseselerindeki tetkiklerini bitirmiş, beraberinde Sümer Bank umumî işletmeler müdürü Bülend Büktaş ve atölyeler şefi Ömer Alageyik olduğu halde dün Herekeye hareket etmiştir. Umum müdür Hereke fabrikasında tetkiklerde bulunduktan sonra Ankaraya gidecektir. Bürhan Zihni Sanus hareketinden evvel gazetecilere, Sümer Bankı alâkadar eden meseleler hakkında izahat vererek 1939 da Yerli Mallar Pazarlarının umumî satışının 1,5 milyon raddesinde olduğu halde bu yekûnun 1941 senesinde 40 milyonu bulduğunu, 1940-1941 de Erzurum, Trabzon, Diyarbakır, Kayseri ve Ereğlide yeniden birer Yerli Mallar Pazarları şubeleri açıldığını, önümüzdeki ay içinde de Gazianteb ve Konyada birer pazar şubesi açılacağını, Yerli Mallar Pazarlarının iplik satışı fiatlarındaki nâzım rolünü mükemmel bir surette ifa ettiğini, muhtelif müesseselere bağlı fabrikaların istihsal vaziyetlerini yakınen tetkik etmek üzere muayyen devreler nihayetinde alâkadar fabrika müdürlerinin iştirakile toplantılar yapıldığını söyleyerek demiştir ki:

«— Bu maksadla ilk toplantı pamuklu müessesesine bağlı Kayseri, Ereğli, Nazilli, Bakırköy fabrikalarının 1941 senesi ilk üç aylık çalışmalarının neticelerini tetkik etmek ve icab eden kararları almak üzere 10 nisanda Kayseride yapılmıştır. 1940 senesi ilk üç ayına nisbetle pamuklu fabrikalarının çok müsbet bir istikamette yürüdüğü, istihsal ve randımanın ehemmiyetli surette arttığı tesbit olunmuştur. Kayseri fabrikasının pamuk ipliği istihsalâtını yüzde 33 nisbetinde artırmış olması pamuk ipliği darlığının mevzuubahs olduğu şu zamanda tebarüz ettirmeğe değer. Gene bu maksadla, bu sefer de yünlü kısmına bağlı Fesane, Merinos, Bünyan, Hereke ve Gemlik fabrikalarının 1941 senesinin ilk üç aylık faaliyetini gözden geçirmek üzere İstanbulda yapılan ve dört gün devam eden toplantılar nihayet bulmuştur.

Bu toplantılara alâkadar fabrika müdürleri iştirak etmiştir. Toplantıda fabrikaların müsbet faaliyetlerini tesbit etmek kabil olmuştur. Fesane fabrikası 1941 yılı için derpiş olunan imalât programına nazaran yüzde 7 nisbetinde fazla kumaş imal etmiştir. Kararlaştırılan bazı tedbirlerle, dokuma fabrikalarına daha fazla iplik temin olunmak suretile istihsalin artırılması imkân altına alınmıştır. Hereke fabrikası dokuma kısmında 1941 programına nazaran yüzde 16 ve 1940 senesinin aynı devresine nazaran yüzde 27 nisbetinde fazla istihsal olmuştur. Yeniden alınan tedbirler sayesinde imalâtın daha ziyade artacağı ümid olunmaktadır.

Bünyan fabrikasında iplik imalâtı yükselmiş, dokuma sanayiinde de mühim miktarda bir terakki görülmüştür. 1941 programına nazaran on ay içerisinde imalât programındaki miktarı yüzde 24 ü geçmiştir. 1940 ın aynı devresine nazaran istihsal yüzde 20 den fazladır.

Sümer Bank fabrikalarının kamgarn ipliği ihtiyaclarını karşılayan Merinos fabrikasının istihsal vaziyeti büyük terakkiler göstererek imalât programındaki miktarı aşmış ve 1940 senesinin aynı devresine nazaran yüzde 6,5 nisbetinde fazla kamgarn ipliği elde edilmiştir. İstihsalin daha fazla artırılmasına çalışılmaktadır.»

Bundan sonra, müdür, kırkım mevsimi geldiğinden bu sene daha fazla yapağı almak üzere Sümer Bankın faaliyete geçtiğini, köylüye değer fiat vermek maksadile doğrudan doğruya mubayaa yapıldığını, bu suretle ucuz kumaş da imal etmek kabil olduğunu, halkın ihtiyacını daha geniş mikyasta ve daha ucuz bir şekilde karşılamak imkânını veren bazı tedbirler alındığını ilâve ederek izahatını şu suretle bitirmiştir:

«— Günün şartlarına nazaran hariçden celbinde büyük müşküller doğuran makine yedek parçalarının fabrikalarımızda mevcud atölyelerde imal ettirilmesi için alınan kararların faydalı neticeleri memnuniyet verecek derecededir.»

Şehir ve Memleket Haberleri

Yeşilay Kurumunun 21 inci yıldönümü dün kutlulandı

İçki düşmanı cemiyetin maksad ve gayeleri izah edildikten sonra güzel bir müsamere verildi

Yeşilay Kurumunun 21 inci yıldönümü dün Fransız tiyatrosunda büyük bir merasimle kutlanmıştır. Toplantıda Örfî İdare Komutanı Korgeneral Ali Rıza Artunkal, tanınmış bir çok doktorlar ve kalabalık bir davetli kütlesi hazır bulunmuştur.

Merasime saat 14,30 da İstiklâl Marşile başlanmış; müteakıben kurum ikinci reisi doktor İbrahim Zati Öget kısa bir hitabe ile toplantıyı açmıştır. Bundan sonra kürsüye gelen kurum umumî kâtibi Profesör Fahreddin Kerim Gökay, kurumun kuruluş tarihi ve çalışmaları hakkında bir nutuk söylemiştir. Profesör sözlerine şöyle başlamıştır:

«— Dünyanın karışık bir zamanında yirmi birinci yaşını kutlayan Yeşilayın, Millî Şefin çevresinde tuncdan bir kale gibi, millî davamızı koruyan aziz ordumuza erinden başbuğuna kadar sonsuz saygı ve şükranlarını sunarım.

Yirmi bir yıl evvel memleketin çetin ölüm ve dirim savaşı esnasında, ümid ve felâhın remzi olarak doğan Yeşilay, İstiklâl savaşı tarihimizle birlikte büyüyor. İlk zamanda fantezik bir hareket gibi telâkki edilen içki düşmanlığı mücadelesi, şimdi bir memleket ve millet davası haline gelmiştir. Artık kimse içkiyi müdafaa etmiyor. Yeşilayın daha şümullü çalışmasını isteyor.»

Bundan sonra kurumun geçen seneki faaliyetinden bahseden Fahreddin Kerim, davanın memleket davası haline geldiğinin en büyük bir işareti olmak üzere Millî Şefin Meclis açılışında içki aleyhinde, fennî ve ilmî mesaiyi takdir eden sözlerile Türk gençliğinin ahlâkî ve millî terbiye bakımından nasıl yetiştirilmesi lâzım geldiği hakkındaki sözlerini nakletmiştir. Bundan sonra, millî müdafaa bakımından alkol aleyhindeki delilleri serdetmiş ve mücadelenin dünya üzerindeki akislerini, muhtelif memleketlerin ordularında alkol hakkında alınan tedbirleri anlatmış ve içkinin Fransız mağlûbiyetindeki rolünü işaret etmiştir. Profesörün verdiği malûmata göre Fransada 600 bin meyhane mevcud olup her 70 kişiye bir tane düşmekte imiş. İçki yüzünden ölen, deliren, hasta olarak çalışamıyacak bir hale gelen insanlar sebebile bu memlekette bir milyar sekiz yüz bin franklık zarar husule geldiği hesablanmıştır.

Dün temsil veren gençler

Hatib, Türk kadının velûdiyet ve hayatiyet kabiliyetinden bahsettikten sonra, onun asil kanına içki zehrinin karıştırılmasının doğru olamıyacağını ilâve ederek sözünü bitirmiştir.

Profesör Fahreddin Kerimin nutkundan sonra Şehir bandosu tarafından çalınan bazı parçalar dinlenmiş; İstanbul Erkek lisesinden Arif Par «Efem» adlı bir şiir okumuştur.

İlk mekteb talebelerinin oynadıkları çocuk danslarından sonra Yeşilay genclik şubesi şefi Bedri Tuğsuz kemanla güzel ve seçme parçalar çalmıştır. Bunu alafranga bir konser takib etmiştir.

Beşiktaş Halkevi temsil kolu tarafından temsil olunan «Hilei şer'iye» piyesinden sonra davetliler dağılmıştır.

Çanakkalede sevindirilen çocuklar

Çanakkale (Hususî) — Çocuk Esirgeme Kurumu Çanakkale şubesi bu seneki çocuk bayramında 52 çocuğu tepeden tırnağa kadar giydirmiştir. Gönderdiğim resim, sevindirilen bu yavruları bir arada göstermektedir.

Anadoluya nakledilenler

İstanbuldan kendi isteklerile Anadoluya gideceklerin nakline devam olunmaktadır. Bartına gidecek yolcuları, bugün «Aksu» vapuru götürecektir. Vapur saat 18 de kalkacaktır. 8 mayıs perşembe günü saat 18 de de «Ankara» vapuru Samsuna gidecek yolcuları alarak yola çıkacaktır.

Bursaya gidenler

Bursa (Hususî) — İstanbul ve Trakyadan gelenlerden bir kısmı şehrimizde yerleşmektedirler. Fakat Çekirgedeki banyolu otellere henüz kimseler gelmemiştir. Banyo mevsimi başlamak üzere bulunduğundan bugünlerde Çekirgeye gelenlerin çoğalacağı tahmin edilmektedir. Maamafih, İstanbuldan gelmek istiyenler, Bursadaki banyolu Çekirge otellerini tamamen dolu zannetmekte ve buralarda yer bulamıyacaklarını söylemekte imişler. Çekirge otelcilerinden bazıları bana gelerek böyle bir şey olmadığını ve bütün otellerin boş bulunduğunu bildirmişlerdir. Ayrıca bu otellerde banyolu odaların kiraya dahi verileceğini, Çekirgedeki evlerin de boş olduğunu söylemişlerdir.

Evinde ölü olarak bulundu

Kasımpaşada Samancı meydanında 35 numaralı evde tek başına yaşıyan 65 yaşında İbrahim, bir kaç gün evinden çıkmamış, kapı çilingirle açtırılarak içeri girilince, İbrahimin öldüğü anlaşılmıştır. Cesed, Morga kaldırılmıştır. Tahkikat yapılmaktadır.

Bir baba oğlunu yaraladı

Galatada Arabcamiinde oturan Ahmed Tılıy, oğlu 15 yaşında Sabrinin kahveye sık sık gitmesinden, orada oyun oynamasından hoşlanmıyormuş. Kendisini bu yüzden bir çok defa azarlamıştır. Evvelki akşam eve gelip de oğlunu bulamayınca, içeriye girmiyerek, aramağa çıkmıştır. Sabriyi Nazifin kahvesinde prafa oynarken görmüştür. Bunun üzerine, zaten hiddetli olan baba, büsbütün öfkelenmiştir. «Düş önüme, yürü eve..» diye bağırarak oğlunu itelemiş, bu muameleden dolayı sinirlenen oğul, babasına karşı gelmiştir. Kavga ve çekişmede baba, birdenbire bıçağını çekerek, oğlunun sırtının dört yerine saplamıştır. Sabri Tılıy kanlar içerisinde yere serilmiştir. Yaralı genc, Beyoğlu Belediye hastanesine kaldırılmış, babası yakalanmıştır.

Merinos fabrikası elektrik verecek

Bursaya Avrupadan beklenen malzeme tamamen geldi

Bursa (Hususî) — Elektrik fabrikamız, senede 140,000 liralık mazut sarfederek elektrik istihsal etmekte idi. Mazutun günün birinde bulunamıyacağı, bulunsa da belki bu istihsale kâfi gelmiyeceği düşünülerek Vilâyetçe buradaki Merinos fabrikasının kömürle çalışan makinelerinin istihsal ettiği elektrik cereyanının şehre tevzii için evvelce girişilen teşebbüsler müsbet neticeye varmıştır. Sümer Bank, esas itibarile bu memleket işini kabul etmiş ve yalnız Bursa şehrini değil, bir bu kadar şehri daha aydınlatabilecek kudrette olan istihsalâtının bir kısmını Bursaya vermeye muvafakat etmişti. Fakat bu işin temini için Avrupadan bir transformatör, kablo ve diğer bazı tesisatın getirilmesi lâzım gelmiştir. Müşkülât içinde bunlar getirilmiş bulunmaktadır. Transformatör, İsviçreden getirtilmiş ve Belgradın bombardımanından üç gün evvel yola çıkarılmıştır. Kablolar İngiltereden, diğer tesisattan bir kısmı İtalyadan, bir kısmı Macaristandan celbolunarak, Merinos fabrikasından alınacak cereyanın tevzii malzemesi ikmal olunmuştur. Şimdi fabrikada transformatör için bina yapılmaktadır. Sümer Bank bu işi sür'atle yaparsa iki aya kadar şehir halkı Merinos fabrikasının daha ucuza temin edeceği cereyanı sarfedecektir. Belediyemiz elektrik fiatlarını ucuzlatacaktır. Merinos fabrikası ile elektrik fabrikasında karşılıklı ve otomatik tesisat yapılmaktadır. Yani icab ederse elektrik fabrikası çalışarak Merinosa cereyan verebilecek, elektrik fabrikasının muhtac olduğu zamanlarda da Merinos fabrikası ona cereyan verecektir.

HEM NALINA MIHINA

Amerika ne zaman harbe girecek?

Geçen sene, bu tarihlerde, Amerika, Avrupa harbine adeta bigâne bir vaziyet takınmıştı; hatta Fransız Başvekili Reyno 1940 haziranında Ruzvelt'e bir telgraf çekip Amerikanın harbe iştirakini tazammun eden bir yardım istediği zaman, Cumhur Reisi buna menfi bir cevab vermekten çekinmemişti. Bu cevab üzerine bütün ümidleri kırılan Fransa da mütareke istemişti. Fransa, ortadan çekilince, paçaları sıvayıp, ittifakta onun boş bıraktığı yeri tutmak Amerikaya düştü. Fakat bu büyük demokrat millet, ne manen, ne de maddeten harbe hazır değildi. Amerikan milleti harbe girmeyi aklından bile geçirmiyordu; Amerikan sanayii otomobil yapıyor, film yapıyor, ipek çorab yapıyor, şiklet yapıyordu. Amerikanın heybetli bir donanmasile mükemmel fakat pek büyük mikyasta olmıyan hava kuvvetleri vardı. Amerikan ordusu ise, küçük bir ordu idi.

Amerika geçen temmuzdan itibaren, evvelâ manen, sonra da maddeten harbe hazırlanmağa başladı. Kongrede ve Mümessiller Meclisinde kesenin ağzını tutan Amerikan milletinin mümessillerini, diktatörlükle idare edilen diyarlarda olduğu gibi bir karar ve emirle azim masraflar kabulüne mecbur etmek ve harbe doğru yürütmek mümkün değildi. Bunun için aylarca müddet propaganda yapıldı ve nihayet Amerikanın filen harbe girmesi müstesna, diğer sahalarda iş kıvamına geldi. Artık, şimdi, Amerikan sanayii, top, tank, tüfek, tayyare, mermi, motör, harb ve ticaret gemisi yapıyor. Mevcud harb vasıtalarından bir kısmını İngiltereye veriyor. İngiltereye gönderilen nakliye vapurlarını kendi harb gemilerile harb mıntakasına kadar gönderiyor; bir taraftan da kendisi bütün gayretile harbe hazırlanıyor. Fakat, İngiltere gibi, Amerikanın da büyük bir ordusu yoktur ve büyük bir ordu, mantar gibi yerden bitmez. Hatta bir ordu vücude getirmek için kuvvetli sanayi de kâfi değildir. Böyle bir ordu, bütün silâhlarından, techizatından ve malzemesinden başka erbaş ister, subay ister, kurmay ister, kumandan ister ve nihayet tecrübe ister. Amerika, Büyük Harbde 1917 den itibaren ordu yetiştirmek için büyük bir tecrübe geçirmiştir; fakat harb tecrübesi pek az olmuştur. Çünkü Avrupaya gelen iki milyonluk Amerika ordusunun mahdud bir kısmı, Fransız cephesinde ateş hattına girdikten biraz sonra, Almanya mağlûb olmuştur; böylece Amerika ordusunun harb tecrübesi de yarım kalmıştır. Bununla beraber, Amerika, şimdi büyük bir ordu vücude getirmek için, bütün gayretile çalışmaktadır. Bunun bir milyon kişisi, bir müddettenberi talim ve terbiye görmekte ve teşkilâtlandırılmaktadır. Amerika, galiba, harbe girmek için, hiç olmazsa, bu birinci milyonun harbedecek bir hale gelmesini beklemektedir. Yalnız bazı Amerikalılar, memleketlerinin daha evvel harbe girmesini istemeğe başlamışlardır. Zavahire bakılırsa, Akdeniz meydan muharebesi, bilhassa Atlantik meydan muharebesi İngiltere aleyhinde bir cereyan alırsa, Amerika daha fazla beklemeyi tehlikeli addederek kuvvetlerini terazinin kefesine atmak suretile İngiltereyi manen ve maddeten kuvvetlendirecektir. Filvaki, Amerika, İngilterenin zaferini isteyorsa, vaktile müdahale etmeğe mecburdur. Demir tavında dövülür.

CUMHURİYET

Nüshası 5 kuruştur.

Abone şeraiti

	Türkiye için	Hariç için
Senelik	1400 Kr.	2700 Kr.
Altı aylık	750 »	1450 »
Üç aylık	400 »	800 »
Bir aylık	150 »	Yoktur.

Dikkat

Gazetemize gönderilen evrak ve yazılar neşredilsin edilmesin iade edilmez ve zıyaından mes'uliyet kabul olunmaz.

Küçük hikâye

Bir cumartesi gezintisi

Ahmed Hidayet

Baharın ilk müjdecisi bu cumartesi, hava ne kadar güzeldi.

Kâmil Akter, bankadan çıktıktan sonra Sirkeci lokantalarının birinde yemeğini yemiş, ağır adımlarla Eminönüne doğru yürümüştü.

Saat iki buçuğu geçmek üzere olduğu için artık ortada biraz evvelki hayhuydan, insan kalabalığından eser yoktu. Köprünün üzeri hemen hemen tenha denecek kadar sakindi.

Yalnız arasıra hızla geçen otomobillerin homurtuları, vapurların inceli kalınlı düdük sesleri bu durgunluğu yırtıyor, rahatsız ediyordu.

Kâmil Akter, bir kaç dakika parmaklığa abanarak Halicin koyu mavi, kirli sularına baktı. Orada kalabalık bir mavna ve bina yığının tersine dönmüş akisleri kırılarak, sallanarak oynaşıyorlardı.

Kadıköy iskelesinin önündeki duraktan bir tramvaya atladı. Beyoğluna çıktı. Akşam geç oluyordu. Gedikpaşadaki pansiyonuna dönmek için önünde çok uzun bir zaman vardı. Bu vakti ne ile geçirecek, daha doğrusu ne ile öldürecekti. Hiç bir arkadaşile sözleşmemişti. Bu havada sinemaya girip kapanılamazdı ya.

Galatasaraydan itibaren camekânları seyrede ede ilerliyordu. Şık giyinmiş, süslü kadınlar büyük mağazaların, berber dükkânlarının kapılarından içeriye telâşla giriyorlardı. Hepsi Kâmil Akter için meçhul birer sima idi. Fakat muhakkak ki hali vakti yerinde erkeklerin karıları, kızlarıydı. Ne kadar isterdi, ona da aid böyle bir kadın olsun, sırf onun parasile ve sırf onun için yaşasın, gezsin, tozsun!.

Heyhat.. Talih ve tesadüf böyle bir şeye imkân vermemişti. Hayatı bir çok karışıklıklar ve yoksuzluklar içinde geçmişti.

Yüksek tahsili vardı. Çalışkan ve doğru bir adamdı. Elinden geldiği kadar herkese hoş görünmeğe gayret ediyor, kimsenin hatırını kırmamak için bazan, bir itikd kutsiyetile bağlandığı fikirlerden bile fedakârlık yapıyordu. Bütün bunlara rağmen hiç bir nüfuzlu şahsiyet onu kolundan tutup, lâyık olduğunu zannettiği mevkie sürüklememişti.

Bugün, ancak kendisini kıtakıt geçindirebilecek bir para kazanabiliyordu. O halde, böyle bir kadına temellük ve tesahüb ancak ebedî bir hulya olmaktan ileri gidemiyecekti.

Yürüdü.

Farkına varmadan Taksim bahçesinin önüne kadar gelmişti.

Beyaz hotozlu, temiz kıyafetli dadılar, parlak boyalı, demir tekerleklerinin etrafı kauçukla sarılı çocuk arabalarını iterekten içeriye giriyorlardı. Vücudleri küçük atlas yorganların altında kaybolmuş, başları brodeli yastıklara dayanmış miniminilerin pembe yüzleri taze bir hayatın inkişaf etmeğe başlıyan neş'esile mütebessimdi.

O da bu arabaları takib etti. Sıraların üstünde genc, ihtiyar insanlar güneşleniyorlardı.

Şu kuytu köşedeki bankta oturan çift, mübalâğalı hiç bir hareket yapmadan ne güzel sevişiyorlardı. İri burunlu, gırtlağı çıkık, buruşuk elbiseli sarışın delikanlı muhakkak ki çok az kazancı olan bir insandı. Üzüm gözlü, yuvarlak yüzlü, burnunun ve yanaklarının ifadesinde hâlâ bir sabi masumluğunun çizgileri görünen kız, genc adama ne kadar safiyet ve samimiyetle sokulmuştu. Demek, bu dünyada kendine uygun bir eş bulabilmek için mutlaka servete, mevkie ihtiyac yoktu.

Acaba, Kâmil Akter de böyle bir tecrübe yapsa, böyle bir teşebbüse girişse muvaffak olabilir midi?

İleride dört, beş yaşındakilerden bir grup elele tutuşup halka olmuşlar, esası pek de malûm olmıyan bir oyun oynuyorlar, gülüyorlar, bağırıyorlardı.

Şunlardan bir tanesi halkadan birdenbire ayrılarak fırlayıp yanına gelse ve:

— Babacığım!

Diye boynuna atılsa, ne kadar memnun olacaktı. Belki hakikî babaları, onlarla, Kâmilin şu dakikada kendilerine karşı duyduğu şefkat ve muhabbet derecesinin çok dununda bir sevgi ile alâkadar oluyorlardı. Lâkin kan bağlılığı, besleyip büyütme zahmeti, onları serbestçe sevip okşama hakkını yalnız resmi babalarına veriyordu.

Birden, cık.. cık.. cık diye arkasında bir ses duydu. Ayakkabı gıcırtısına ötedenberi müthiş sinirlenirdi. Hatta kendi kunduralarını, yeni oldukları zaman, gıcırdamaları ihtimaline karşı sık sık suya batırırdı.

Başını çevirip baktı. Yarım limon kabuğunu andıran renk renk parçalardan yapılmış, bir berenin altında lüle lüle kumral saçlar. Minimini bir burun. Koyu kestane gözler. Yeni fışkıran bir fidan kadar ince ve mevzun bir boy.. Spro bir ceketin sıktığı daracık bir bel.. Ancak büyükçe bir çan genişliğinde lâciverd bir etek. Bej ipek çorabların içinde haddeden geçmiş kadar muntazam bacaklar ve onların nihayetlerinde küt burunlu, alçak topuklu bir çift iskarpin..

Cık.. Cık.. Cık..

Her zaman kulâğını ürpertici bir dehşetle gıcıklıyan, ruhunu pürüzlü hamlelerle tırmalıyan bu gıcırtı, şimdi ona en tatlı bir musikinin ilâhi nağmeleri gibi gelmişti. Bu tavır, bu eda ile o gıcırtılar ne mükemmel bir ahenk teşkil ediyorlardı. Hatta iskarpinlerinin bu gıcırtıları olmasa, genc kız, cazibesinden, güzelliğinden yarısını kaybedecekti.

Cık.. Cık.. Cık..

Ve bunların arasında meleklerin terennümü kadar tatlı bir ses duydu:

— Beyefendi, beyefendi!.

Aman Yarabbi! Rüya mı görüyordu? Bu kızın onunla ne alâkası olabilirdi? Acaba birine mi benzetmişti, yoksa başkasına mı hitab ediyordu?. Hayır, hayır.. Kendisine!.

— Beyefendi, üstünüzde bir böcek var, müsaade ederseniz alayım.

Ah.. Keşke böcek değil, bir yılan olsaydı da soksa, bu manasız hayatına bir nihayet verseydi. Düştüğü ümidlerin, kurduğu hayallerin birdenbire böyle kırılıp çöküp gitmesine şahid olacağına, ölseydi, daha iyi değil midi?

Cık.. Cık.. Cık..

Genc kız, yerden uzanıp aldığı bir yaprakla mahiyeti meçhul siyah böceği tutup yere attı. Kâmil, yeis, heyecan ve şaşkınlığın birbirine karışıp kalbinin darabanını intizamsızlaştıran acayib bir duygu altında:

— Her halde ağacların birinden düşmüş olacak, dedi, çok teşekkür ederim yavrum!

Cık.. Cık.. Cık.. Genc kız hızla yürüyerek onu geçti ve denize bakan tarafa doğru uzaklaştı.

Kazinonun önüne geldiği vakit, Kâmil Akter düşünüyordu:

— Acaba bu böcek bir bahane midi? Kızcağızı şurada bir çay içmeğe davet etseydim, gelir midi?

Anide havuza akseden hayalinin büstü gözlerine çarptı. Kır saçlarına, derinleşmiş yüz çizgilerine baktı ve başını sallıyarak:

— Geçtim, kız suratıma bir kahkaha fırlatır da rezil olurum!

Diye mırıldandı.

Ahmed Hidayet

BULMACA

Soldan sağa:

1 — Cesaretle muharebe eden. 2 — Kiralama, gayret. 3 — Kanunun arkadaşı, icra. 4 — Bir ölçü, iki harf yanyana. 5 — Kepazelik. 6 — Birini görmeğe gelen, cedlerden. 7 — Lûtuf. 8 — Bir edat, bir buudün tersi. 9 — Bir edat, pestile çevirme.

Yukarıdan aşağıya:

1 — Bir çeşid kurnazlık, 2 — Bir hizmetin karşılık mükâfatı, tersi «yerleşip kalan tesir» dir. 3 — Tatbikata geçilmek için vazolunan şey. 4 — Dil kaidelerinin mecmuu, nota. 5 — Defa. 6 — Bir edat, geri verme. 7 — Kumandanlar (cemi). 8 — Kaldırma, yapan. 9 — Bir harfin okunuşu, esas.

Evvelki bulmacanın halledilmiş şekli

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	P	A	R	A	Ş	Ü	T	C	Ü
2	R	İ	A	Y	E	T	■	İ	L
3	Ö	L	M	A	■	Ü	M	■	K
4	G	E	Z	■	E	L	E	M	E
5	R	■	E	S	M	E	K	■	R
6	A	K	S	I	R	M	A	K	■
7	M	E	■	T	E	E	N	N	İ
8	■	Ç	A	M	■	K	■	A	T
9	M	E	R	A	M	■	A	T	A

Cumhuriyet

Halk sütunu

Beşiktaşta bir caddenin hali

Beşiktaşlı bir karİimiz yazıyor:

«Camlı köşkten Yıldız sarayı kapısına kadar uzanan cadde, halkın akşamları gezinti yeridir. Son zamanlarda buranın manzarası çok değişti. Sabahtan itibaren bilhassa tramvay deposunun köşesi boyacılar, seyyar kunduracılar, arabalı fıstıkçılar ve diğer esnaf tarafından istilâ olunuyor. Yıldız sarayını görmek istiyen ecnebi misafirler, bu küçük panayır yerinin içinden geçmek mecburiyetinde kalıyorlar. Bu vaziyete bir nihayet verilmesi için nazarı dikkati celbetmenizi dilerim.»

Bir tesviyeci iş arıyor

Adapazarının Akyazı nahiyesinde bakkal İzzet nezdinde Reşid Yılmaz imzasile:

«Beş nüfuslü bir ailenin reisiyim. Son zamanlarda işsiz kaldım. Elimden tesviyecilik, marangozluk gibi işler gelir. Resmî veya hususî müesseselerle her hangi bir san'at erbabının yanına imtihanla girmeğe talibim. İstiyenlerin adresime müracaatlerini rica ederim.»

Kayıb aranıyor

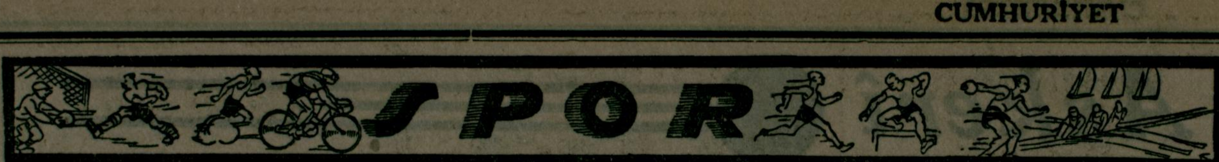
Bürhaniye Kocacami mahallesinde İstanbullu Hafız Ahmed imzasile:

«Oğlum 1338 doğumlu orta okul talebesi Seyfeddin Özalp bir senedenberi kayıbdır. Bilen ve gören varsa insaniyet namına adresime bildirmesini dilerim.»

İki vatandaşa teşekkür

Şişli Halâskâr Gazi caddesi tütüncü Zekeriyya Üzel imzasile:

«Kayıb kardeşim Zekiyi gazetenizin delâletile buldum. İki hamiyetli vatandaşın kardeşim hakkında vermek lûtfunda bulundukları mufassal malûmat dolayısile kendilerine alenen teşekkür ederim.»

Dün yapılan müsabakalar

Atletizm müsabakalarını İstanbul takımı kazandı, Millî küme maçlarında Fenerbahçe, Altınordu ve Altay galib, Galatasaray berabere, Tekirdağlı ile Mersinli de güreşte berabere kaldılar

Atletizm federasyonu tarafından hazırlanan şehirlerarası müsabakaları dün Fenerbahçe stadında yapıldı. İstanbul, Ankara ve Balıkesir atletleri arasındaki müsabakalarda İzmir atletleri bulunmadı. Müsabakalara büyük bir kalabalık önünde İstiklâl marşile ve geçid resmile başlandı.

İstanbul ekipinin galibiyetile biten müsabakaların heyeti umumiyesinde beklendiği kadar güzel dereceler elde edilemedi. Mevsim başı olması, atletlerin azamî formlerini bulmasına mâni olduğu gibi, atletler arasında da yakın rekabet mevcud olmaması derecelerin düşük olmasında bilhassa rol oynadı.

Bellibaşlı atletlerimizden Rıza Maksud 800 ve 1500 metrelerde büyük bir tazyik görmeden müsabakaları kolaylıkla kazandı. 5000 metrede Mustafa ile Artan arasındaki müsabaka, Artanın durgunluğu yüzünden çok heyecansız geçti. Sürat koşucusu Muzaffer de henüz lâyıkile formünü bulmuş vaziyette değildir.

110 maniada çok düşük bir derece yapan Faik 400 maniada daha bozuk bir derece ile mağlûb oldu.

4×400 bayrak yarışında Ankara ekipi bidayette kazandığı avantajla çok zayıf olan İstanbul takımını mağlûb etmeğe muvaffak oldu.

Müsabakalarda alınan neticeler şunlardır:

100 — Muzaffer 11,3, Cezmi 11,5.
200 — Muzaffer 22,9, Cezmi 23,3.
400 — Ahmed 53,9, Anças 54,8.
800 — Rıza 2.02.6, Galib 2,03.
1500 — Rıza 4.27,5, Vilâdmir.
5000 — Mustafa 16,06, Artan 16,32.
110 — Faik 16, Vasfi 18.
400 mania — Raşid 59,7, Faik 62,3.
4×100 — İstanbul takımı 45,5, Ankara 46,4.
4×400 — Ankara takımı birinci, İstabul takımı ikinci.
Gülle atma — Ateş 13,19, Mehmed 11,81.
Disk atma — Ateş 36,59, Yavru 34,1.
Cirid atma — Kemal 52,93, Şevket 50,70.
Çekiç atma — Balcı 33,40, İzzet 30,73.
Yüksek — Nadi 1,70, Mehmed 1,70.
Uzun — Ömer 6,45, Çaroğlu 6,39,5.
Üç adım — Yavru 13,55, Ömer 12,90.
Sırıkla atlama — Halid 3,22, Celâl 2,90

Müsabakalardan sonra derece alan atletlere merasimle mükâfatlar dağıtıldı.

Umumî puvan tasnifinde İstanbul 148 puvanla birinci, Ankara 100 puvanla ikinci, Balıkesir 18 puvanla üçüncü olmuşlardır.

Ankarada millî küme maçları

Ankara 4 (Telefonla) — Bugün de millî küme maçlarına devam edildi. İlk maç Galatasarayla Maskespor arasında idi. İlk devreyi Galatasaray 3 - 2 galib bitirdi. İkinci devrede Galatasaray 1 sayı, Maskespor da 2 sayı yaptılar. Müsabaka 4 - 4 beraberlikle bitti.

İkinci maç Fenerbahçe ile Harbiye arasında oynandı. İlk devre sıfır sıfıra bitti. İkinci devrenin ilk dakikasında Fenerbahçe birinci golü attı. Buna Harbiyeliler 13 üncü dakikada cevab verdiler. Fakat bundan sonra Fenerliler 3 gol daha atarak maçı 4 - 1 galib bitirdiler.

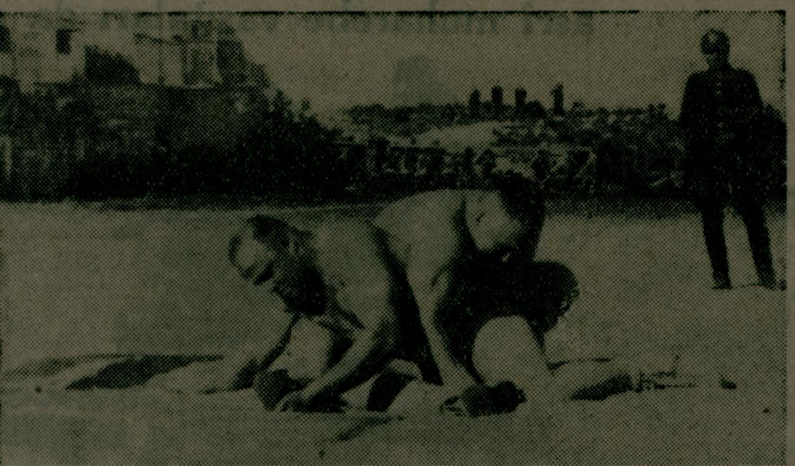
İzmirdeki maçlar

İzmir 4 (Telefonla) — Burada bugün yapılan millî küme maçlarına Altay, Demirsporu 4 - 1, Altınordu da Gencler Birliğini 1 - 0 mağlûb ettiler.

Dün yapılan bisiklet müsabakası

Bisiklet ajanlığı tarafından yapılan seri halindeki müsabakaların sonuncusu dün Topkapı ile Silivri arasında 150 kilometrelik bir yol üzerinde yapılmıştır. Müsabakaya Ankara ve Bursadan da yarışçılar iştirak etmiştir. Müsabakaya Ankaradan 1 Bursadan 4, İstanbuldan 5 müsabık iştirak etmiştir.

İstanbuldan Halid 5 saat 43 dakikada birinci, Bursadan Hikmet 5 saat 56 dakikada ikinci, İstanbuldan Sabri üçüncü olmuşlardır.

Mersinli Ahmedle Tekirdağlı Hüseyinin dünkü güreşinden bir enstantane

Tekirdağlı ile Mersinli berabere kaldılar

Türkiye başpehlivanı Tekirdağlı Hüseyinle Berlin olimpiyadında dünya üçüncülüğünü kazanan ve müteaddid seneler Balkan şampiyonu olan Mersinli Ahmed arasındaki müsabaka dün Şeref stadında yapılmıştır. Biri amatörlükten, diğeri yağlı güreşten yetişmiş bu iki maruf pehlivanın müsabakasını görmeğe büyük bir kalabalık gelmişti. Mersinli Ahmed, son zamanlarda bazı profesyonel pehlivanlarla güreş yapmış olmakla beraber ruhen amatörlükten kendini kurtaramamış, maamafih Türkiye başpehlivanile de karşılaşmak istemiştir.

Bürhan Felek, atletizm müsabakalarında derece alanlara hediyelerini veriyor

Tekirdağlı Hüseyin 110, Mersinli Ahmed ise 90 kilo geliyorlardı. Mersinli, dünya üçüncülüğünü, Balkan şampiyonluklarını ve diğer muvaffakiyetlerini kazandığı sıralarda 79 kiloya güreşiyor ve bu az sikletin cevvaliyet ve çâlâkisini de nefsinde cemediyordu. Şimdi 90 kiloya çıkmakla o avantajı kaybetmiş olduğunu gördük.

Müsabakayı, maruf amatör güreşçilerimizden Yusuf Aslan idare etmiş ve güreş, on beşer dakikadan kırk beş dakika olarak üç devre devam etmiştir. Bu müsabaka hakikaten heyecanlı geçmiştir. Mersinli Ahmed, rakibinden yirmi kilo daha noksan olmasına, eski cevvaliyet ve çevikliğini kısmen kaybetmiş bulunmasına rağmen, kuvvetli bir pehlivan olan Tekirdağlının karşısında, muvaffakiyetle güreşmiştir. Tekirdağlı, Mersinliyi, zaman zaman müşkül vaziyetlere düşürmüş, müteaddid defalar köprüye getirmeğe muvaffak olmuş, fakat Mersinli, amatörlük devrinde öğrendiği teknik oyunlar ve muvaffakiyetle köprü kurmalar sayesinde bütün bu tehlikeleri atlatmıştır. Müsabaka, iki pehlivanın da beraberliği ile bitmiştir. Fakat, oyunun heyeti umumiyesi Tekirdağlının hâkimiyeti altında cereyan etmiştir.

Arada bu kadar büyük kilo farkı olmamış olsa ve Ahmed de kısmen eski cevvaliyetini gösterebilseydi, netice her halde bu olmazdı. Tekirdağlı, dünkü güreşte, kendine göre kuvvetli bir rakib bulmuş ve cidden ustaca bir müsabaka yapmıştır. Mersinli de gösterdiği hünerler ve teknik güreşile, bu işte tecrübe ve bilginin nelere muktedir olduğunu ispat etmiştir.

Gayrimenkul satış ilânı

Milâs İcra Memurluğundan:

941/258

Milâsta mukim Şevket Gölcüklüye masraflarile birlikte (3982) lira (50) kuruş itasına borçlu Milâsta mukim Sinoblu Abdurrahim oğlu Cemal Gökmenin iş bu borcundan dolayı ikinci derecede ve sırada ipotek ettiği Milâsın Bafa köyü Mersinetkırı mevkiinde kâin ve 3/6/938 tarih ve numaralı tapuya müstenid tarafları: Doğusu ve kıblesi ve poyrazı yol, batısı sahibi sened zeytinliğile çevrili ve tamamına (25564) yirmi beş bin beş yüz altmış dört lira kıymet takdir edilen zeytinyağı ve un fabrikasile hane ve müştemilâtının paraya çevrilmesine karar verilerek açık arttırmaya konmuştur.

Fabrika 928 model olup muntazam işler bir vaziyettedir. Alman mamulâtı bulunan bu fabrikanın teferrüatile mühim parçaları, cins ve kıymet itibarile aşağıya yazılmıştır.

Lira	K.	Aded	CİNSİ
6500	00	1	(540) metre murabbaı zeytinyağı ve un fabrikası binası
4000	00	1	Henschcel sohn g. mbh cassel markalı ve tahminen 30 - 35 beygir kuvvetinde sabit lokomobil alev borulu: model 1928.
500	00	2	Yağ ve su çekme tulumbası.
1100	00	1	Pomparya kayışile beraber
4000	00	2	Hidrolik pirese arabalarile beraber.
350	00	1	Pirese kolanası ve yirmi iki aded demir şaspresler.
200	00	4	Yağ dağarı (beheri dört yüzer kiloluk).
2200	00	1	Transmisyon tertibatile beraber yağ değirmen taşı kompile.
400	00	1	Çelik çekirdek ezme makinesi ve elevatörü.
200	00	5	Saç hamur kapları (arabalarile)
550	00	1	Transmisyon su teşkilâtı.
1000	00	1	Filitre.
1500	00	10	Yağ deposu (saçtan)
35	00	7	Yağ bombası.
6	00	2	Yağ bombası.
125	00	1	Vinç
26	00	1	Kriko.
150	00		Ray teşkilâtı.
125	00	1	Kepek ayıran.
340	00	170	Kıl torba (Zeytin koymaya mahsus).
350	00	37	Zeytin kümeleri.
150	00	1	Taş silindirli ezme makinesi.
125	00		Fabrika teşkilâtına su veren kuyu.
1152	00	1	Hane
480	00		Hane ile fabrika arasındaki boş mezru arazi.
25564	00		Yalnız yirmi beş bin beş yüz altmış dört liradır.

1 — İşbu ipotekli gayrimenkulün tamamına ehli vukufça (25564) Türk lirası kıymet takdir olunmuştur.

2 — İşbu gayrimenkulün arttırması 25/5/941 pazartesi günü saat 15 ile 16 arasında Milâs İcra Dairesi odasında yapılacaktır.

3 — Gayrimenkulün arttırma şartnamesi 5/5/941 tarihinden itibaren her kes tarafından görülebilmek için dairede açık bulundurulmaktadır.

4 — Arttırmaya iştirak için yukarıda yazılı muhammen kıymetin % 7,5 nisbetinde pey akçesi veya millî bir bankanın teminat mektubu tevdi edilecektir.

5 — İpotek sahibi alacaklılarla diğer alâkadarların ve irtifak hakkı sahiblerinin gayrimenkul üzerindeki haklarını hususile faiz ve masarife dair olan iddialarını işbu ilân tarihinden itibaren on beş gün içinde evrakı müsbitelerile birlikte memuriyetimize bildirmeleri icab eder. Aksi halde hakları Tapu sicillile sabit olmadıkça satış bedelinin paylaşmasından haric kalırlar.

6 — Gösterilen günde arttırmaya iştirak edenlerin arttırma şartnamesini okumuş ve lüzumlu malûmat almış ve bunları tamamen kabul etmiş ad ve itibar olunurlar.

7 — Tayin edilen zamanda gayrimenkul üç defa bağırıldıktan sonra en çok arttırana ihale edilir. Ancak arttırma bedeli muhammen kıymetin % 75 ini bulmaz veya satış istiyenin alacağına rüchanı olan diğer alacaklılar bulunup da bedel bunların bu gayrimenkulle temin edilmiş alacaklarının mecmuundan fazlaya çıkmazsa en çok arttıranın taahhüdü baki kalmak üzere arttırma on gün daha temdid ve onuncu gününe tesadüf eden 4/6/941 perşembe günü ayni saatte yapılacak arttırmada: bedeli satış istiyenin alacağına rüchanı olan diğer alacaklılarının bu gayrimenkulle temin edilmiş alacakları mecmuundan fazlaya çıkmak şartile en çok arttırana ihale edilir. Böyle bir bedel elde edilmezse ihale yapılmaz ve satış talebi düşer.

8 — Satış bedeli peşindir. Ancak teminat gösterilmek şartile müşteriye yirmi günü geçmemek şartile münasib bir mühlet verilebilir.

9 — Gayrimenkul kendisine ihale olunan kimse derhal veya verilen mühlet içinde parayı vermezse ihale kararı fesholunur. Kendisinden evvel en yüksek teklifte bulunan kimse arzetmiş bulunduğu bedelle almağa razı olursa ona razı olmazsa veya bulunmazsa dairemizce yedi gün müddetle tekrar arttırmaya çıkarılır ve en çok arttırana ihale olunur. Bu yedi günlük arttırma ilânı alâkadarlara tebliğ edilmeyip yalnız ilânla iktifa olunur. İki ihale arasındaki fark ve geçen günler için % 5 ten hesab olunacak faiz ve diğer zararlar ayrıca hükme hacet kalmaksızın dairemizce alıcıdan tahsil olunur.

10— İhale pul masrafları, tellâliye ve tapu tescil masrafları müşteriye aid olup gayrimenkulün vergi borcları satış tutarından tahsil olunur. İlânda yazılı olanlardan fazla malûmat almak istiyenler 941/258 dosya numarasile memuriyetimize müracaat etmelidirler. (3465)

Kütahya Belediyesinden:

Belediyemiz itfaiyesi malzeme kamyonetinin motör silindirlerinde hasıl olan bir arıza dolayısile tebdilen bu kamyonete konularak çalıştırmak üzere Belediyemizce müstamel komple bir motör alınacaktır.

2 tonluk bir kamyoneti tahrik edebilecek kudrette 6 veya 8 silindirli satılık müstamel motörü bulunanların fiat ve şartlarile beraber Belediyemize mürcaaatleri ilân olunur. (3400)

RADYO

Bu günkü program

8,00	Program	18,40	İncesaz
8,03	Haberler	19,15	Müzik (Pl.)
8,18	Müzik (Pl.)	19,30	Haberler
8,45	Konuşma	19,45	Konuşma
★		19,50	Şarkılar
12,30	Program	20,15	Rad. Gazetesi
12,33	Şarkılar	20,45	Müzik (Pl.)
12,50	Haberler	21,00	İstekler
13,05	Şarkılar	21,30	Konuşma
13,20	Müzik (Pl.)	21,45	Orkestra
★		22,30	Haberler
18,00	Program	22,45	Caz (Pl.)
18,03	Cazband	23,20	Kapanış

YENİ ESERLER

Ülkü

Bu fikir mecmuasının 99 uncu sayısı dolgun mündericatla çıkmıştır. Falih Rıfkı Atay, Ernest Egli, Halide Nusret Zorlutuna, profesör Hakkı Akyol, profesör Ş. A. Kansu, Harry Mayne, Halid Bayrı, Fethi Yücel, profesör M. Mez, Nahid Sırrı ve daha bir çok muharrirlerin makaleleri, şiir ve tetkikleri vardır. Tavsiye ederiz.

Yarımay

Bu her on beş günde bir çıkmakta olan aile ve genclik mecmuasının 1 mayıs sayısı fevkalâde nefis bir kapakla ve olgun mündericatla intişar etmiştir.

Bu sayıdaki yazılardan bazıları:

Mimar Koca Sinan ve büyük eserleri - Mahmud Yesarinin güzel bir hikâyesi: İki acı - İstanbulun zaptı - Gazetelerimizin yazı işleri müdürlerinden biri: «Akşam» Sekreteri Enis Tahsin - Türkiyede bir Macar Kralı: Rakoçi - Büyük korku (Ragıb Şevkinin güzel bir aşk hikâyesi) - Müsteşrik Vambery'nin hatıraları: Abdülhamidin korkuları - Tarihte işkence - Türkçe konuşan iki komik: Lorel ve Hardi - Kadın romancılarımız: Halide Nusret - Roman: Meçhul sevgili (Muazzez Tahsin) - Sarışın melek (Ragıb Şevki) - En güzel aşk mektubları - Özlü sözler, tarihî fıkralar, kalem denemeleri ve saire...

Her sayısında biraz daha güzelleşen ve olgunlaşan bu mecmuayı bütün okuyucularımıza hararetle tavsiye ederiz. 24 sahife 15 kuruş.

Doğum

Marmara üssü bahrî komutanlığı muayene komisyonu reisi binbaşı Halim Hekimoğlunun bir erkek evlâdı dünyaya gelmiştir. Yavruya uzun ömürler temenni ederiz.

Osmanlı Bankası

İLÂN

Osmanlı Bankasının Galata idare merkezile, Yenicami ve Beyoğlu şubeleri veznelerile kiralık kasa daireleri, 5 mayıs 941 pazartesi gününden itibaren, iş'arı ahire kadar, aşağıda yazılı saatlerde açık bulunacaklardır.

Vezne saatleri

Saat 9,30 dan saat 13,30 a kadar adi günlerde.
Saat 9,30 dan saat 11,30 a kadar cumartesi günleri.

Kiralık kasa daireleri

Saat 9,30 dan saat 14,30 a kadar adi günlerde.
Saat 9,30 dan saat 12,30 a kadar cumartesi günleri.

Yazan: *Lajos Zilahy* — 40 — Çeviren: *F. Zâhir Törümküney*

Rus askerleri onları süngülerle geri itiyorlar ve rusça kaba kaba bağırıyorlardı. Pek nazik olmıyan bu istikbal merasimi, esirlerin üzerinde kötü bir tesir yaptı. Trenden kurtulmaktan mütevellid duydukları sevinci bir anda unuttular Endişeyle birbirlerinin yüzlerine bakmağa başladılar.

Peter vagonun basamağında duruyor, kalabalığa karışmıyordu. Gözünün önünde Miett'in hayali dolaşıyor, Budapeşte istasyonundaki veda dakikalarının heyecanını yeniden yaşıyordu.

Çıplak ayaklı, kirli sarı saçlı bir kız çocuğu, koluna kocaman bir sepet asmış, durmadan bağırıyordu:

— Bulki! Bulki!

İnce, cırlak sesile bu yabancı kelimeye öyle bir ahenk veriyordu ki; insan onun bu kalabalığın arasında Bulki isimli bir kimseyi aradığına zahib oluyordu.

Halbuki, Bulki diye bağırdığı şeyin, sepetin içindeki çörekler olduğunu anlamak için keramet sahibi olmak lâzım değildi.

Biraz ötede topal bir Rus delikanlısı, serçe gibi sıçrayıp duruyordu. Kırmızı Rus gömleği ve boynuna doladığı sarı atkısile, onu yüz bin kişinin arasına karışsa bir lâhzacık olsun gözden kaybetmeğe imkân yoktu. Neş'eli ve kayıdsız bir adama benziyordu. Çünkü, ötekinin berikinin itiştirip, kakıştırmasına aldırış etmiyor, boynuna astığı tahta tablanın içindekiler dökülmesin diye ellerile sıkı sıkı yapışıyor, bir taraftan da, bir insan sesinden ziyade bir papağan sesini andıran boğuk bir sesle haykırıyordu:

— Pirojnyik, Pirojnyik, Pirojnyik!...

Ucuz ve neyle yapıldığı şüpheli kurabiyelerini satmağa uğraşıyordu.

İstasyonda Avrupalı ve Asyalı adamlardan müteşekkil karmakarışık bir kalabalık vardı. Bir köşede koyu esmer yüzlü, yuvarlak kalpaklı tatarlar duruyor, beriyanda, kızgın güneşin altında bile koyun pöstekisinden yapılmış kirli kürklerini çıkarmıyan bir kaç Rus köylüsü yüksek sesle münakaşa ediyordu. Tam istasyon binasının önünde, uzun sakallı ve fizyonomileri kat'iyyen itimad telkin etmiyen Kief yahudileri fısıldaşıyorlardı. Şurada, burada muntazam giyinmiş insanlar göze çarpıyordu.

Cepheden canlı esirler getirildiği haberi yayılınca meraklı bir halk kütlesi etraflarını sardı. Rus askerlerinin süngüleri arasından, hayretle onları seyrediyorlardı Muhafız askerler halkla esirlerin birbirlerine karışmamaları için müthiş gayret sarfediyorlar, kaba küfürler ve süngü tehdidlerile yüz elli kişilik esir kafilesini, istasyonda evvelce hazırlanan bir meydanlığa sevketmeğe uğraşıyorlardı.. Nihayet bin müşkülâtla buna muvaffak oldular. Kafileyi etrafı telörgülerle çevrilmiş genişçe bir meydana soktular.

Meydanın ortasında bir kaç Rus subayile, sekiz, on erbaş onları bekliyordu. Derhal esirlerin üstlerinin, başlarının aranmasına başlandı.

İri yapılı, pos bıyıklı bir erbaş, işe üstteğmen Mezeyi'den başladı. Mezeyi, erbaştan daha çabuk davranarak elini çantasına soktu. İçinden bir dürbün çıkardı. Gülümsiyerek Rus erbaşa uzattı:

— S'il vous plaît, monsieur! Souvenir de Budapest!

Erbaş, yan gözle subaylardan tarafa baktı. Subayların, esir bir Macar subayile konuştuklarını görünce, iri dişlerini göstererek sırıttı. Sonra sür'atli bir hareketle dürbünü kavrayıp, cebine yerleştirdi. Artık erbaşın keyfi yerine gelmişti. Bir, iki dakika içinde Mezeyi'nin araştırılması bitti. Diğerlerini de üstünkörü araştırıyor, ekseri çantalara bakmağa bile lüzum görmüyordu. Buna rağmen araştırma bir kaç saat sürdü. Fakat diğer bir erbaşın grupuna düşenler bir hayli müşkülâta uğradılar. Onların çantalarını, torbalarını altüst ediyorlar, ne bulurlarsa alıyorlardı.

Peter, bilhassa torbasının dibine sakladığı tabancasını kurtarmağa muvaffak olduğuna seviniyordu. İçinden bir ses, ona bu tabancanın günün birinde lâzım olacağını söylüyordu.

Öğleye doğru araştırma işi tamamen bitti. Yoklama cedvelini okudular. Noksan bir kimse yoktu. Tam on dört subay vardı.

Onları dörder, dörder sıraya dizdiler. Yarım yamalak almanca konuşan bir Rus erbaşı, kendilerine şimdilik Kiefte kalacaklarını ve şehirde boşaltılan bir kışlada ikamet edeceklerini bildirdi.

İstasyonun arkasındaki meydanlığa çıktıkları zaman, kendilerini muazzam bir halk kütlesi istikbal etti. İlk esir kafilesinin geldiği, şehirde bir yıldırım sür'atile yayılmış ve halk düşmanın esrarengiz yüzünü görmek için adeta birbirlerini çiğniyerek istasyona akın etmişti. Kalabalığın ekseriyetini kadınlar ve çocuklar teşkil ediyordu.

Şehrin sokaklarından bir fil veya hiç görülmemiş garib bir hayvan sürüsü geçirilse bu derece hayret ve alâka uyandırmazdı. Elbiselerine, yüzlerine şaşkın şaşkın bakıyorlardı.

Binlerce insan dalga halinde her taraftan onları sarıyor ve karmakarışık bir uğultu adeta kulakları sağır ediyordu. Her kafadan bir ses çıkıyordu. Esirler, evvelâ halkın bu homurtusundan korkmuşlar, bir tecavüze uğrıyacakları endişesile birbirlerine daha fazla sokulmuşlardı Fakat bir kaç dakika sonra bu homurtunun düşmanca hislerin ifadesi olmadığını anladılar. Kadınlar, çocuklar ellerindeki yiyecek paketlerini uzatıyorlar, rusça bir şeyler söyliyerek bu hediyeleri kabul etmelerini yalvarıyorlardı. Kazaklar dört bir yana kırbac sallayarak halkı dağıtmağa çalışıyorlardı.

Peter'in yanına ufak yapılı ihtiyar bir kadıncağız sokuldu. Elindeki bir incir dizisini uzattı:

— Vozmi radnoy... Vozmi radnoy...

Peter rusca anlamamakla beraber bu kelimenin «buyurun yavrum...» filân gibi bir manaya geldiğini tahmin etti.

Genc adamın hayalinde Budapeşte canlandı. Annesini hatırladı. O da, sevgili oğlunu beslemek için durmadan bir şeyler ikram ederdi. Gözleri yaşardı.

İhtiyar kadın, kafileyle uzun müddet ayak uyduramamış, gerilerde kalmıştı. Şimdi Peter'in yanıbaşında bir genc kız peyda oldu. Eski ve geniş bir hasır şapka, pek de güzel olmıyan yüzünü maskeliyordu. Mahcub bir tebessümle gülümsiyerek iri bir portakal uzattı:

— Bitte schön. .

Bu kelimeyi öyle bir telâffuzla söyledi ki; bundan başka almanca bir tek kelime dahi bilmediğini keşfetmek hiç de güç olmadı.

Diğerlerinin de elleri hediyelerle dolmuştu Bartha Pişta'nın da kolunda üç simidle, bir dizi sucuk sallanıyordu. Arada bir Peter'in yüzüne bakıyor ve kolunu işaret ederek göz kırpıyordu.

Şehrin merkezine yaklaştıkça, etraflarını saran kalabalık artıyordu. Bu tipik eski Rus şehrinin pencerelerinden meraklı kadın başları sarkıyor, esirleri mendil sallayarak salâmlıyorlardı.

Nihayet ikametlerine tahsis edilen kışlaya vardılar. Alınan tertibata bakılırsa, Kiefte uzunca bir zaman kalacakları anlaşılıyordu. Kışlaya gelir gelmez, onları hemen sofraya oturttular. Bol bir çorba ile gayet sert bir sığır etinden yapılmış yahni verdiler.

Öğle yemeğinden sonra, esir subayların öteberi almak, para bozdurmak ve ailelerine telgraf çekmek üzere, süngülü muhafızların nezareti altında şehre inmelerine müsaade edildi.

Peter, Miett'e ve annesine birer kısa telgraf çekerek, sıhhatte bulunduğunu, şimdilik Kiefte kalacaklarını bildirdi. Telgraf çok pahalıydı. Peter elindeki parayı israf etmemeğe fevkalâde dikkat ediyordu. Bu itibarla daha uzun yazmaktan sarfınazar etti. Cebindeki paraların yarısını Rus parasile değiştirdi. Buna mukabil beş yüz ruble aldı. Bu kadar da Macar kronu kalmıştı. Arkadaşları, her rastgeldikleri dükkâna dalıyor ve bir sürü şey alıyorlardı. Fakat Peter bir jilet bıçağı bile almadı. Arkadaşları dükkânlarda alışverişle meşgul olurlarken o, dışarıda bir süngülü muhafızın yanında bekliyor ve etrafı seyrediyordu.

Bulundukları sokak anlaşılan Kiefin en büyük çarşısı idi. İki sıra dizilen ve çeşid çeşid mal satan dükkânlardan başka, seyyar satıcıların işportalarında da neler yoktu. Topluiğneler, tahta taraklar, kuru yemişler, bardaklar, çanaklar, küçük çay semaverleri, hulâsa akla ne gelirse hepsi mevcuddu.

Kışlaya döndükleri zaman hava kararmağa başlamıştı Akşam yemeğinden sonra tarasta oturup biraz lâf attılar.

(Arkası var)